

A magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe

Tömören fogalmazva, a magyar nagyvadgazdálkodás jövőképe: rendkívül alacsony szabadterületi vadlétszám, ehhez kötődő minimális vadászati lehetőség mellett, a Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás (ZRV) országos hálózatainak létrehozása, ezzel a magyar vadászat hírnevének megőrzése, az érték- és haszonteremtő képességének fokozása.

A szabadterületi nagyvadlétszám drasztikus – és persze vagy lehetőleg szakszerű – csökkentése az elkövetkező 4-5 évben megkerülhetetlen evidencia.

Mezőgazdaságunk EU színvonalhoz igazításával, a termelés költségei a termények értékei növekednek, amelyek egyenes arányban – vagy inkább annál nagyobb ütemben – növelik a vadgazdálkodás mezőgazdasági vadkár kiadásait.

Az erdőkben keletkezett vadkárok maradéktalan megtérítésével, saját elszámolásban pedig annak reális számbavételével vagy az erdei vadkárok megelőzésére fordított költségek költséghelyhű megjelenítésével kapcsolatban eddig – enyhén szólva – túl lojális magatartást tanúsított az erdeink döntő hányadát kezelő erdőgazdaságok legtöbbje, és többé-kevésbé lojálisan kezelte ezt a témát az őket szakmailag felügyelő hivatal is.

A hivatal részéről ez a lojalitás a közelmúltban megszűnt, pontosabban fogalmazva az erdőkben keletkező vadkárok reálisabb megállapítása, azok megjelenítése az „erdővédelmi bírság” formájában kézzel foghatóbbá, egyértelműbbé vált. Ezek után tényként kell kezelni, hogy a bírságok következetes megállapítása és behajtása ma már önmagában is veszteséggé tehet egy-egy erdőkezelő vállalkozást.

Az erdei károk jelentős csökkentése vagy megszüntetése az erdőket kezelők számára ma azért is elkerülhetetlen, mert az elmúlt évtizedben jelentkező infláció költségnövelő hatásának kiegyenlítésére az erdőt kezelők nem

tudták faáraikba építeni az infláció mértékét.

Ez katasztrofálisan kézzelfoghatóvá vált az utóbbi 2 évben, amikor a fagazdaság piaci összeomlottak, a faárak az önköltség közelébe vagy az alá zuhantak, és a faválasztékok egy jelentős részét még az alacsony árakon sem lehetett értékesíteni.

Ilyen körülmények között sajnos lehetetlen elviselni, hogy a természettől ajándékba kapott magvakat a túlszaporodott vaddisznó és szarvas vegye fel. Az esetleg megmenekült magvakból kikelt csemetéket pedig a normálisnál nagyobb létszámú szarvas, őz, muflon, dám rágja le.

És mindezek mellett az erdőfelújítási kötelezettségeknek eleget téve, méregdrága csemetéivel erdősítünk vagy pótoljuk felújításainkat.

Sajnos lehetetlen elviselni azt az igen magas költséget is, amelyet a 2002. évi Erdészeti Fórumon Nádás József úr, az Állami Erdészeti Szolgálat kaposvári igazgatója úgy fogalmazott meg, hogy „őrült kerítésépítés indult meg az erdőgazdaságoknál”.

Itt most hosszan lehetne elemezni az elmúlt években létrehozott rengeteg bekerített erdőrészlet és a mostani „őrült kerítésépítések” hatását, értelmét, költségeit.

Én csak kettőt szeretnék megemlíteni.

Az erdőben járó ember – és persze a vad is – a rengeteg kerítés látán lassan nem tudja eldönteni, hogy mikor van és mi a kerítéseken kívül vagy belül. Ez az állapot egyre messzebbre esik a természetszerű erdőgazdálkodástól, a természeti környezetünk sokszínűségét megőrző kezeléstől, gondoskodástól.

Ha vadállományunkat elzárjuk a legbősegebb, legváltozatosabb táplálékokat és bűvőhelyet biztosító erdőfelújításoktól, fiatalosoktól, akkor a maradék – sokkal kisebb vadeltartó képességgel rendelkező – területek vadkárosítása fokozódik, ugyanakkor a biodiverzitás részeként elfogadott

vadállományunkat biztosított természetes környezet – a kirekesztő, rozsdás kerítéseivel – nagyon messze esik attól a minőségtől, amelyet egy komplex természetsemleléssel el lehet fogadni.

Tehát sokkal kisebb – a biológiai és gazdasági egyensúlyt nem veszélyeztető – vadlétszámot a szabad vadászterületeken, minél hamarabb!

A már említett 2002. évi Erdészeti Fórumon nagy sóhajtasok szálltak az ég felé: vadkárok, kerítések, földtulajdonosok igényei, természetvédelmi előírások, erdész-vadász ellentétek, sebezhető vadgazdálkodás, rossz színben tüntetik fel a vadászatot, az erdei ökoszisztéma fenntartásának fontossága stb...

A sóhajtasok mellett alig maradt erő a konkrét jövőkép, a gyors cselekvések, az egyértelmű „hogyan tovább magyar nagyvadgazdálkodás” megfogalmazására.

Tehát, hogyan tovább magyar nagyvadgazdálkodás?

A szabad területeken minél hamarabb (3-5 év) lecsökkenteni a vadlétszámot olyan mértékűre, amely a mezőgazdasági területeken nem okoz mérhető kárt,

amely az erdőgazdálkodás ma még legnagyobb költségeket igénylő erdőfelújítási-nevelési szakaszában, az erdővédő kerítéseket szükségessé teszi.

Úgy gondolom, könnyen elfogadható, hogy az említett elvárások szintjének megfelelés mérése nem igényel komplikált tudományos vagy áltudományos, körmönfont elemzéseket. Ha az említett szint beáll, mindenki érzékelni fogja.

A normális, a természet sokszínűségét biztosító – azt nem károsító – vadlétszámot kialakító drasztikus állománycsökkentés lehetőséget teremt a vadgazdálkodás árbevételének átmeneti növelésére és a megmaradó vadállomány minőségének jelentős növelésére is.

A minőségi javulás garanciái, a vadászati felügyelet szigorának növelése és a vadgazdálkodók, valamint – a sokkal nagyobb létszámban lévő – vadászatra jogosultak, remélhetőleg meglévő maximális önfegyelme és a kiváló minőségű magyar vad iránti elkötelezettsége.

A szabadterületű nagyvadgazdálkodás és vadászat lehetőségeinek gyors szűkülése tempójában kell kiépíteni a ZRV országos hálózatát.

Ez 10–12 darab, 10–12 ezer hektár nagyságú bekerített területet jelent, amelyeknek rossz termőhelyi adottságai, eredményes fatermesztésre nem adnak lehetőséget. Az erdőkkel érintkező vagy beszögellésként, zárványként jelen lévő mezőgazdasági területek pedig szintén értéktelenek az EU-szintű mezőgazdálkodás szempontjából.

A hálózat létrehozása ma még reális lehetőség, hisz az erdők igen jelentős része állami tulajdonban van és ma még sok állami mezőgazdasági földterület is

rendelkezésre áll, amelynek igénybe vételével és kormányzati segítséggel a nagy zárt rendszerek kialakíthatók.

A ZRV lényege és néhány előnye:

A Zárt Rendszerű Vadgazdálkodás az élőhelyek és a populációk dinamikáját figyelembe vevő ökoszisztéma kezelési mód, amely az ökológiai összefüggéseket mérlegelve végez ökonómiaiilag is eredményes természeti erőforrás-gazdálkodást. Alapeszménye, hogy a biodiverzitás szellemében a vadat a föld egyik megújuló/megújítható természeti erőforrásának tekinti. Célja, hogy a ZRV a földhasznosítás egyik jelentős formája legyen és mint ilyen, potenciális áruteremelő ágazattá váljon.

A ZRV működésének néhány kiemelten fontos eleme:

– Magas szintű, intenzív vadföldgazdálkodás, a nagyvad számára legfontosabb táplálékfeleségek előállítása és az élőhely természetes létének megőrzése érdekében.

– Az adottságokhoz igazodó, a kínált lehetőségeket maximálisan kihasználó vízgazdálkodás, a természetes vizek hiánya okozta nehézségek minimális szintre csökkentése érdekében.

– Természetszerű erdőgazdálkodás alkalmazása. A vágásérettségi korok felemelése, természetes felújítások, szálló vágások bevezetése, az egyedi védelem megteremtésének segítségével, szükség esetén felújítást védő kerítések a rendszeren belül.

– Szigorú selejtezés a rendszerben élő valamennyi vadfajnál (gímszarvas, vaddisznó, muflon, őz) függetlenül az első évek gazdasági nehézségének figyelembe vételétől.

– Olyan kulturált vadásztatás kialakítása, amely az intenzív gazdálkodás jelenlétét feledtetve kínál természetközeli vadászati módokat, így segíti az aktív pihenést és a különleges élményszerzést.

– A rendszerben nevelt vad húsnak elismertetése az egészséges táplálkozás egyik fontos tényezőjeként. Ennek érdekében a rendszer keretein belül a „konyhakész” vadhús előállításának és forgalmazási lehetőségének megteremtése.

A ZRV további előnyei a teljesség igénye nélkül.

A zárt rendszer megakadályozza a vad spontán be- és elvándorlását. A vándorlásnak vannak bizonyos előnyei, de ennek elsősorban azok élvezik az előnyét, akik nem vagy csak nagyon alacsony szinten gazdálkodnak. Ahol a vadgazda következetesen hajítja végre a selejtezéseket, lövi az „alját”, kíméli az „elejét”, könnyen ráfizethet, mert gyakran előfordul, hogy az évekig megkímélt, kiváló egyedek a szomszéd hozza terítékre.

A magas szintű, a vadon élő állatok igényeit maximálisan figyelembe vevő vadföldgazdálkodást is csak abban az esetben érdemes folytatni, ha az abból származó minőségi javulás a saját gazdálkodásom nyereségét növeli.

A rendszerben élő vad minőségének fokozatos javítása érdekében ma, kiváló képességekkel rendelkező egyedek vásárlására is lehetőség nyílik. Ezt a javítási módszert szabad területen nem érdemes alkalmazni, hisz semmi biztosíték nincs arra, hogy a drágán megvásárolt, telepített egyedek az én állományomat fogják javítani és a végén nálam kerülnek terítékre.

A vadgazdálkodás anyagi háttérét biztosító „nagypénzű” vadászvendégek egyre kevesebb idővel rendelkeznek. A zárt rendszerben sokkal nagyobb biztonsággal és az igényeknek megfelelően lehet vadászatot szervezni a bérvadászoknak.

Az EU-csatlakozás elkerülhetetlenné teszi, hogy a magyar mező- és erdőgazdálkodás EU-szintű tevékenységet folytasson. Az ilyen szintű mező- és erdőgazdálkodás nem tűri el a vadkárt. Nem véletlen, hogy Nyugat-Európában a vadgazdálkodás súlya az elmúlt évtizedek alatt fokozatosan a nulla felé tendált. A vadászati lehetőségek és abból származó haszon rendkívüli alacsony szintre süllyedt.

A ZRV – sok egyéb haszna mellett – alkalmas arra, hogy az EU-hoz a közeljövőben kapcsolódó közép-kelet-európai országok sorában a magyar mező- és erdőgazdálkodás sajátos adottságai kihasználásával, vadgazdálkodásunk eredmé-

nyeinek felhasználásával olyan speciális földhasznosító rendszert indítsunk el, alakítsunk ki, amely nem teherként jelenik meg a fejlett mezőgazdasággal rendelkező jelenlegi EU tagországok előtt.

E tény halkítja az egyesülést ellenzők hangját, hiszen a ZRV sikeres működésével egy speciális, hasznos, életminőséget javító tevékenységgel gazdagodhat a leendő egységes Európa.

A ZRV országos hálózatát létre lehet hozni a vadászati jog hasznosítására kötött 10 éves szerződések lejártának időpontjára.

Az akkor már működő hálózat lehetővé teszi azt, hogy a szerződések megújításánál jelentkező – addigra felhalmozódott – számtalan probléma, amelyben döntő súlyt képvisel majd a földtulajdonosok vadászati igényének a maitól lényegesen eltérő kielégítése... Nos a hálózat létrejöttével ennek a problémának a megoldása rendkívüli mértékben leegyszerűsödik.

A ZRV-t kísérlet formájában 1996-ban indítottuk a HM VERGA Rt. keretein belül.

Az elmúlt 6 év számos olyan kérdésre adott választ – maximális vadlétszám/hektár, intenzív vadföldművelés, vadtakarmányozási rendszerek, nagy létszámú szarvas és vaddisznó jelenléte és a természetes környezet kapcsolata, gazdaságosság stb... – amely válaszok birtokában konkrét adatokat tudok szolgáltatni egy-egy 10–12 ezer hektáros ZRV létrehozására és az említett hálózat kiépítésére.

A részeredményeinkről több cikkben számoltam be a NIMRÓD, a Magyar Mezőgazdaság és az Erdészeti Lapok hasábjain.

Az elmúlt években sok fiatal vadgazda írt tanulmányt, dolgozatot, diplomamunkát a „Mátyás Király Vadaskert” néven működő Zárt Rendszerű Vadgazdálkodásról.

Az elmúlt években egy kivétellel minden magyarországi felsőoktatási intézmény, amely vadgazda-képzéssel vagy továbbképzéssel foglalkozik rendszeresen hozta/hozza hallgatóit a ZRV tanulmányozására. Több ország intézménye, képviselője is tanulmányozta elért sikereinket. Kár, hogy a Nyugat-Magyarországi Egyetem nagyra becsült munkatársa, dr. Jánoska Ferenc úr, amikor a magyar vadgazdálkodás jövőjéhez kiemelt fontossággal kapcsolódó vadaskertek szerepéről írt a NIMRÓD vadászújságban, „Vadaskertek szerepe a vadgazdálkodás jövőképében” címen, akkor írásában döntő súlyt adott – az egyre több kritikát ki-

váltó, gazdaságilag és szakmailag sok ponton megkérdőjelezhető – a már-már túlzott nagyságrendre szaporodott vaddisznó kerteknek és említést sem tett a Zárt Rendszerű Vadgazdálkodásról, amely a magyarországi nagyvadgazdálkodás távlatainak szempontjára

Az Országos Magyar Vadászkamara Hagyományörző és Kulturális Bizottsága a Budakeszi Erdészetnél kialakított szoborparkban felavatta Maderspach Viktor mellsobrát.

* * *

„Erdők és Fák” címmel meghirdetett megyei rajzpályázat eredményhirdetése került sor Kecskeméten. A nagyszerű pályázat legjobb alkotásaiból rendezett kiállítást dr. Göbölös Antal igazgató nyitotta meg.

A megye óvodáiból és általános iskoláiból beérkezett pályaművek nemcsak a diákok, hanem a pedagógusok munkáját is dicsérik. A több mint félszáz díjazottnak különösen emlékezetes volt a rendezvény.

ból sokkal fontosabb és értékesebb gímszarvasállomány megőrzésére, átmentésére és értéktermelésére ad alternatívát úgy, hogy a szarvas mellett a vaddisznóállomány és más értéket hordozó vadfajok is szerepet kapnak.

Rakk Tamás

Az Alföldi Erdőkért Egyesület

kutatói napján „A legújabb erdészeti kutatási eredmények bemutatása” keretében a DALERD Rt. Tájékoztatói Központjában az alábbi előadások hangzottak el:

Dr. Führer Ernő főigazgató: Tájékoztató az „Erdő-Fa” Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programról.

PhD. Koltay András tud. főmts.: Phytophthora égerpusztulás Magyarországon.

Illés Gábor tud. mts.: Láptalajok termőhelyi tényezőinek modellezése a hansági adatok felhasználásával.

Tobisch Tamás tud. smts.: Egyenletes és egyenlőtlen bontáson alapuló természetes felújítási eljárások összehasonlítása.

Bárány Gábor-Trecker Klára tud. smts.: Nyárklón-kísérletek tapasztalatai a Tiszántúlon.

Dr. habil. Rumpf János egy. tanár: Az

erdőhasználat oktatásának és kutatásának helyzete egyetemünkön az európai tendenciák tükrében.

Stipta József: A fenntartható fejlődés biztosíthatósága: az erdők szerepe.

Dr. Traser György egy. doc.: A borókás fehérnyáras erdők ugróvillás (Insecta: Collembola) faunája.

Dr. Szabó Ilona egy. doc.: Levélbetegségeket okozó gombák erdei fák.

Dr. habil. Horváth Béla egy. tanár: A szabadföldi csemetermesztés gépesítése hazai gyártású gépekkel.

Dr. habil. Lett Béla egy. tanár: Az erdészeti számvitel és költségvetési kapcsolatok EU harmonizációja.

Dr. habil. Hargitai László egy. tanár: A fűrészüzemek termelési tevékenységének hatékonysága.

„Tanúsítás az erdőkért” címmel Somogyfajszon rendezett a napokban konferenciát a WWF Magyarország. Az erdőtanúsítás nemzetközi és első hazai tapasztalatait bemutató erdészekről, természetvédőktől és gazdálkodóktól megtudtuk, hogy az erdők tanúsítása ma már Magyarországon is lehetőséget teremt arra, hogy a társadalom minden tagja tegyen valamit az érdeinkért, így közösen elérhetjük, hogy az erdőgazdálkodás felelősen bányon a természet adományaival, a helyi lakosok jólét-

nek forrását jelentse, és egyben a társadalmi igények széles skálájának is képes legyen megfelelni.

Az FSC (Forest Stewardship Council = Felelős Erdőgazdálkodás Tanácsa) olyan független erdőtanúsítási rendszer, amely ma már világszerte hirdeti, hogy létezik a felelősen működő erdőgazdálkodás, és az a társadalom számára is hasznos és elfogadható. Az FSC-tanúsítás ma az egyetlen olyan rendszer, amely hitelesen közzévetíti a vásárló felé a termék magasabb eszmei értékét.